

***Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności
i efektywności realizacji aktualizacji Strategii Rozwoju
Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego
na lata 2022–2030 – ewaluacja ex-ante***

Styczeń 2026

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Partycypacyjny charakter dokumentu	5
1.1. Konsultacje społeczne aktualizacji Strategii.....	6
1.2. Opiniowanie przez Zarząd Województwa	8
2 Ocena poprawności, kompletności, adekwatności i trafności projektu Strategii.....	9
3 Ocena procesu aktualizacji Strategii	14
4 Weryfikacja założeń aktualizacji Strategii wobec zapisów dokumentów wyższego rzędu.....	16
Podsumowanie.....	17

Wstęp

Ewaluacja jest procesem mającym za zadanie ocenę jakości oraz wartości przebiegu i efektów wdrażania danej polityki czy interwencji publicznej. Choć nie jest to badanie naukowe, monitoring czy audyt, to dzieli z tymi narzędziami wiele wspólnych cech. Ewaluacja może być przeprowadzona na każdym etapie projektu, dokumentu czy programu – w tym przypadku aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* (dalej: aktualizacja Strategii). Ewaluacja *ex-ante* przeprowadzana jest przed działaniem, w tym przypadku przed przyjęciem i wdrożeniem aktualizacji Strategii. Ma ona ocenić trafność zamierzonych zadań i projektów zgodnie z głównymi założeniami/celami dokumentu. Ewaluacja *mid-term*, często nazywana też ewaluacją *on-going*, to badanie prowadzone podczas wdrażania Strategii – ocenia osiągnięte etapy, produkty i rezultaty. Daje możliwość modyfikacji działania, tak aby lepiej spełniało zamierzone cele. Natomiast ewaluacja *ex-post* jest to najpopularniejsze tego typu badanie. Przeprowadzana po zakończeniu wdrażania Strategii, ma na celu zbadanie długotrwałych rezultatów, a także ocenia realizację poszczególnych etapów oraz stopień realizacji zakładanych celów.

Każda z wyżej wskazanych ewaluacji ma określone zastosowanie i metodologię. Niniejszy raport dotyczy przeprowadzonej ewaluacji *ex-ante*, tj. uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji dla projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*. Proces ewaluacji rozpoczął się wraz z konsultacjami społecznymi projektu aktualizacji Strategii – niniejszy raport pokazuje procedurę oraz zmiany, jakie zachodziły w dokumencie aktualizacji Strategii w trakcie jego konsultowania, opiniowania i w wyniku ewaluacji.

Wiele elementów Strategii stanowi przedmiot ewaluacji *ex-ante*. Badanie to m.in. weryfikuje poprawność, kompletność, adekwatność, trafność i aktualność wniosków wynikających z diagnozy i tłumaczy przyczyny potencjalnych zmian. Ewaluacja ta ocenia również poprawność określonych działań i ich realność w kontekście dostępnych zasobów. Istotnym elementem ewaluacji jest również weryfikacja założeń wobec zapisów dokumentów wyższego rzędu.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198) wprowadziła obowiązek przeprowadzenia ewaluacji uprzedniej, nie wspominając o ewaluacji śródkresowej ani końcowej. Ewaluacja wydaje się jednak być bardzo ważnym procesem nie tylko przed, ale też w trakcie i po realizacji dokumentu.

W Strategii przyjęto więc następujący schemat ewaluacyjny:

- Ewaluacja *ex-ante* – Raport (przed realizacją Strategii),
- Ewaluacja *on-going* (na bieżąco, w trakcie wdrażania Strategii),
- Ewaluacja *mid-term* (w połowie okresu realizacji Strategii),
- Ewaluacja *ex-post* (na zakończenie realizacji Strategii).

W przypadku ewaluacji *ex-ante*, wyróżnia się cztery podstawowe kryteria¹:

- trafności celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych

¹ *Strategia Rozwoju Gminy – Poradnik Praktyczny*, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

problemów lub wyzwań;

- przewidywanej skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów;
- przewidywanej efektywności sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań;
- spójności wewnętrznej między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrznej, między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi.

Ewaluacja *ex-ante* aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* wykonana została w sposób partycypacyjny, jednocześnie jest efektem pracy wewnętrznej w Urzędzie Miejskim w Kolbuszowej, Urzędzie Gminy Cmolas, Urzędzie Gminy Dzikowiec, Urzędzie Gminy Majdan Królewski, Urzędzie Gminy Niwiska, Urzędzie Gminy Raniżów, Starostwie Powiatowym w Kolbuszowej oraz podmiotu zewnętrznego – Wykonawcy aktualizacji dokumentu Strategii. Przyjmuje się, że jeżeli projekt aktualizacji Strategii powstawał w sposób partycypacyjny, to nie jest konieczne prowadzenie ewaluacji jako całkowicie osobnego działania, dublującego wcześniejsze. Raport z ewaluacji *ex-ante* może pokazywać procedurę oraz zmiany, jakie zaszły w dokumencie aktualizacji Strategii w wyniku przeprowadzenia ewaluacji.

1. Partycypacyjny charakter dokumentu

Opracowanie aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* obejmowało szereg działań partycypacyjnych:

1. Pierwszym etapem prac na potrzeby przeprowadzenia aktualizacji Strategii było przeprowadzenie różnego rodzaju spotkań przedstawicieli Partnerstwa (dyskusje na temat projektów strategicznych).
2. Wiele rozmów telefonicznych i osobistych (spotkania „robocze”) oraz korespondencji e-mailowej między autorami aktualizacji Strategii i współtworzącymi ją pracownikami samorządów.
3. Konsultacje społeczne projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*, przeprowadzone w dniach 28.11.2025 –02.01.2026 r.

Na etapie tworzenia aktualizacji dokumentu, wszystkie zainteresowane osoby miały zapewnioną możliwość wyrażenia swojej opinii, udziału w dyskusjach, złożenia uwag do projektu dokumentu, dlatego też należy stwierdzić, że Strategia powstała w sposób partycypacyjny.

1.1. Konsultacje społeczne aktualizacji Strategii

W dniach 28.11.2025–02.01.2026 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*, które miały na celu zapoznanie grupy docelowej z projektem aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* oraz zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Projekt aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* podlegał obowiązkowo konsultacjom:

1. z mieszkańcami gmin z terenu Partnerstwa Kolbuszowskiego;
2. z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gmin z terenu Partnerstwa Kolbuszowskiego, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami;
3. z sąsiednimi gminami i ich związkami;
4. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Do podmiotów wskazanych w pkt. 3–4 wysłane zostały pisma informujące o konsultacjach.

Konsultacje społeczne w terminie 28.11.2025–02.01.2026 r. odbyły się w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć: drogą elektroniczną na adres e-mail: konsultacje@ekolbuszowa.pl, wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Partnerstwa Kolbuszowskiego”, drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejski w Kolbuszowej, ul. Obrońców Pokoju 21, 36-100 Kolbuszowa;, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Partnerstwa Kolbuszowskiego” oraz bezpośrednio do wyżej wymienionego Urzędu, w godzinach pracy Urzędu.
2. Spotkania otwarte umożliwiające omówienie założeń aktualizowanego dokumentu, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Spotkanie w ramach trzeciej aktualizacji odbyło się w dniu 15 grudnia 2025 r. o godz. 15:00. Spotkanie było dostępne w formule on-line z komunikacją dwukierunkową). Podczas spotkania przedstawiono główne założenia aktualizowanego dokumentu.
3. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynkach Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, w godzinach ich pracy.

Informację o konsultacjach społecznych projektu aktualizacji dokumentu zamieszczono w dniu 28.11.2025 r. w następujących formach:

- Na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej w formie publikacji obwieszczenia w sprawie rozpoczęcia konsultacji społecznych projektu aktualizacji projektu *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* (kolbuszowa.pl). Ponadto informacja ta została udostępniona na stronach

internetowych Partnerów (cmolas.pl, gminadzikowiec.pl, majdankrolewski.pl, niwiska.pl, ranizow.pl, powiat.kolbuszowski.pl);

- na stronie Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.kolbuszowa.pl w formie publikacji obwieszczenia w sprawie rozpoczęcia konsultacji społecznych projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*;
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Kolbuszowej.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt dokumentu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* dostępne były od 28.11.2025 r.:

- w wersji papierowej w budynkach: Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, Urzędu Gminy Cmolas, Urzędu Gminy Dzikowiec, Urzędu Gminy Majdan Królewski, Urzędu Gminy Niwiska, Urzędu Gminy Raniżów oraz Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej;
- w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej (kolbuszowa.pl).

W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie 28.11.2025–02.01.2026 r. nie wpłynęły żadne uwagi.

1.2. Opiniowanie przez Zarząd Województwa

Na podstawie art. 10g ust. 5 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) pismem z dnia 28 listopada 2025 r. Burmistrz Kolbuszowej zawnioskował do Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie o zaopiniowanie projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*. Opinia miała dotyczyć sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu.

W dniu 16 grudnia 2025 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie podjął Uchwałę Nr 169/3940/25 w sprawie zaopiniowania projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030*. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały. Zarząd Województwa wydał pozytywną opinię.

Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym dokonał w drodze kontaktów roboczych analizy projektu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* w zakresie spełnienia wymagań art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej, przed oficjalnym złożeniem wniosku o zaopiniowanie Strategii IIT. W związku z otrzymanymi uwagami uzgodniono i doprecyzowano zapisy w zakresach projektów w tabeli 7 Lista projektów planowanych do ubiegania się o dofinansowanie w ramach Instrumentu IIT w FEP 2021–2027, Priorytet 6, cel szczegółowy 5(ii) w dokumencie aktualizacji Strategii.

2 Ocena poprawności, kompletności, adekwatności i trafności projektu Strategii

Dla oceny poprawności, kompletności, adekwatności i trafności projektu aktualizacji Strategii zadano następujące pytania badawcze:

1) Czy sporządzono Diagnozę zgodnie z art. 10a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198)?

Tak, *Diagnozę społeczną, gospodarczą i przestrzenną Partnerstwa Kolbuszowskiego* sporządzono zgodnie z art. 10a ww. ustawy. Projekt Diagnozy podlegał konsultacjom społecznym przeprowadzonym w dniach 24.05–09.06.2022 r. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi do projektu Diagnozy. Ewentualne korekty w dokumencie zostały wprowadzone po rozmowach z Partnerami.

2) Czy Diagnoza jest kompletna i spójna wewnętrznie?

Diagnoza została opracowana we współpracy Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, Urzędu Gminy Cmolas, Urzędu Gminy Dzikowiec, Urzędu Gminy Majdan Królewski, Urzędu Gminy Niwiska, Urzędu Gminy Raniżów oraz Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej (spojrzenie od wewnątrz) z Wykonawcą zewnętrznym (spojrzenie od zewnątrz). Diagnoza jest spójna wewnętrznie, jej struktura została w sposób logiczny i czytelny podzielona na rozdziały i podrozdziały. Różne zagadnienia z poszczególnych sfer zostały przeanalizowane w odrębnych rozdziałach. Analizie poddano następujące obszary:

- Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego – dostępność komunikacyjna i mobilność;
- Ludność, zachodzące procesy demograficzne i rozwój w wymiarze społecznym;
- Gospodarka i rynek pracy;
- Środowisko naturalne i infrastruktura;
- Kultura i dziedzictwo;
- Sport, rekreacja i turystyka;
- Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne;
- Bezpieczeństwo;
- Polityka społeczna;
- Edukacja i wychowanie;
- Kapitał społeczny;
- Finanse samorządowe.

Swoim zakresem Diagnoza obejmuje stan aktualny (dane ilościowe za 2020 r.) oraz stan poprzedzający stan aktualny (dane dla poszczególnych lat z okresu 2016–2020). Sytuacja bieżąca i zachodzące procesy mają odzwierciedlenie w analizie SWOT, która pozwala stwierdzić jakie na obszarze są problemy i bariery rozwojowe, a jakie są jej potencjały i szanse do rozwoju. Dokument spełnia swoją funkcję, ponieważ umożliwia podjęcie decyzji strategicznych, takich jak określenie wizji rozwoju Partnerstwa Kolbuszowskiego, określenie celów strategicznych rozwoju oraz ukierunkowanie działań i wskaźników osiągnięcia celów.

Ponadto na potrzeby aktualizacji Strategii podczas tworzenia aktualizacji *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Partnerstwa Kolbuszowskiego* odniesiono się do danych z lat 2018–2022. Przy niektórych wskaźnikach odniesiono się również do danych z 2023 r. (w przypadku, gdy były już dostępne dane z GUS).

Analiza zależności wyzwań i celów w obszarach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-środowiskowym aktualizowanej Strategii wskazuje, że odpowiadają one na wyzwania zidentyfikowane w diagnozie, które są też spójne z wyzwaniami dla województwa podkarpackiego. Wyzwania te wynikają ze zdiagnozowanych problemów. Nie zauważono sprzeczności między celami a problemami określonymi w aktualizowanym dokumencie.

3) Czy w projekcie aktualizacji Strategii została określona wizja? Czy cele strategiczne i operacyjne odpowiadają na zdiagnozowane bariery rozwojowe i potrzeby oraz są odpowiedzią na mocne strony i potencjały obszaru? Czy cele strategiczne i operacyjne przyczyniają się do osiągnięcia wizji?

Tak, w projekcie aktualizacji Strategii określona została wizja, czyli stan docelowy rozwoju obszaru osiągnięty do 2030 roku. Wizja powstała w procesie dialogu, z udziałem mieszkańców obszaru i ich przedstawicieli, podczas różnego rodzaju spotkań. Wizja wyraża aspiracje i ambicje mieszkańców oraz władz lokalnych, a jednocześnie jest możliwa do zrealizowania. W projekcie aktualizacji Strategii określono również cele strategiczne, podzielone na cele operacyjne, których osiągnięcie za pomocą realizacji założonych kierunków działań i działań pozwoli na dojście do stanu przewidzianego w wizji. W procesie opracowania Strategii wyzwania rozwojowe zostały opisane poprzez konkretne cele strategiczne, dzięki czemu uzyskano spójność i komplementarność między elementami diagnozy a planowanymi działaniami.

Cel operacyjny 1.1. *Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru*, do osiągnięcia którego założono realizację kierunków działań: 1.1.1. *Zachowanie wielokulturowego dziedzictwa obszaru* oraz 1.1.2. *Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej* odnosi się do potencjałów Partnerstwa Kolbuszowskiego jakimi są jego zasoby endogeniczne i możliwość rozwoju umożliwiającego podnoszenie konkurencyjności wśród innych obszarów regionu. Gminy Partnerstwa wyróżniają się cennymi zasobami przyrodniczymi o wysokiej wartości oraz potencjałem kulturowym. Szansą dalszego rozwoju gmin jest utrzymanie stanu środowiska naturalnego, a także podnoszenie standardu oferowanych usług w zakresie przemysłu czasu wolnego oraz rozwój turystyki aktywnej. Wszystkie gminy z obszaru posiadają potencjał turystyczny. Potencjał turystyczny to szerokie pojęcie obejmujące ogół elementów umożliwiających rozwój turystyki na danym obszarze, m.in. elementy strukturalne, związane z czynnikami przestrzennymi oraz funkcjonalne, związane z działaniami podmiotów bezpośrednio i pośrednio zaangażowanych w działalność turystyczną. Dlatego też powinna rozwijać się turystyka krajoznawcza oparta na wysokich walorach krajobrazu kulturowego, w tym zasobach materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Kolejny cel operacyjny 1.2. *Wzmocniony potencjał inwestycyjny oraz rozwój przedsiębiorczości*, do osiągnięcia którego założono realizację kierunków działań: 1.2.1. *Promocja inwestycyjna obszaru* oraz 1.2.2. *Wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności przedsiębiorstw* odnosi się do rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez wykorzystanie szans wynikających z deficytu miejsc inwestycyjnych w Rzeszowie i innych sąsiednich ośrodkach,

a także podejmowanie działań zmierzających do rozwoju przedsiębiorczości poprzez współpracę wewnętrzną oraz zewnętrzną, w tym z parkami przemysłowymi w Rzeszowie, Nowej Dębie oraz Mielcu.

Cel operacyjny 2.1. *Integracja społeczna mieszkańców*, do osiągnięcia którego założono realizację kierunków działań: 2.1.1. *Rozwój kapitału ludzkiego* oraz 2.1.2. *Partycypacja i aktywizacja społeczna* odnosi się do wzmocnienia aktywności społecznej mieszkańców, promowania demokracji lokalnej, odradzania się aktywności środowisk lokalnych, a także wspierania działań takich społeczności. Inicjatywy lokalne powinny mieć wpływ na samoorganizację małych społeczności poprzez budowanie więzi społecznych opartych na świadomości i pielęgnowaniu wspólnego dziedzictwa kulturowego, poszanowaniu praw i tradycji oraz rozwijaniu postaw tolerancji.

Cel operacyjny 2.2. *Rozwój wspólnot lokalnych*, do osiągnięcia którego założono realizację kierunków działań: 2.2.1. *Silne więzi i tożsamość mieszkańców* oraz 2.2.2. *Wysoki poziom usług publicznych* odnosi się do kreowania wspólnoty zgodnie z koncepcją Smart Villages. Koncepcja ta odnosi się do obszarów wiejskich i społeczności, które chcą opierać rozwój o swoje mocne strony i posiadane zasoby. W koncepcji Smart Villages ważna jest technologia, podobnie jak inwestycje w infrastrukturę, kapitał ludzki, potencjał i budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Ważne jest również dobre zarządzanie i zaangażowanie obywateli. W tym celu prowadzone będą działania z zakresu wspierania integracji grup społeczności lokalnej.

Cel operacyjny 3.1. *Przyjazna i zróżnicowana przestrzeń publiczna*, do osiągnięcia którego założono realizację kierunków działań: 3.1.1. *Zwiększona dbałość o ład przestrzenny* oraz 3.1.2. *Rozwój i odnowa przestrzeni i obiektów publicznych* odnosi się do stworzenia szeroko dostępnej przestrzeni publicznej poprzez kompleksowe zagospodarowanie. Realizacja celu umożliwi zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich poprzez inwestycje w obiekty oraz miejsca tworzące turystyczne szlaki tematyczne, miejsca odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych.

Ostatni cel operacyjny 3.2. *Rozwój racjonalnego wykorzystania zasobów środowiskowych*, do osiągnięcia którego założono realizację kierunków działań: 3.2.1. *Rozwój infrastruktury komunalnej* i 3.2.2. *Ochrona środowiska i ograniczenie niskiej emisji*, to odpowiedź na potrzebę ochrony środowiska i ograniczania niskiej emisji. Działania podejmowane w tym celu będą miały na celu poszanowanie i racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiskowych, a także udostępnianie ich mieszkańcom i przyjezdnym. Jednymi z zadań są m.in. ograniczanie niskiej emisji, w tym wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja budynków, monitoring poziomu zanieczyszczeń, rozwój OZE.

4) Czy osiągnięcie celów strategicznych i operacyjnych jest realne?

Niezbędnym warunkiem właściwego planowania strategicznego jest możliwie szeroki udział różnych grup interesariuszy w procesie tworzenia dokumentu strategicznego. Prace nad aktualizacją Strategii oparte były nie tylko o wiedzę i doświadczenie władz lokalnych, pracowników Urzędu Miejskiego w Kolbuszowej, Urzędu Gminy Cmolas, Urzędu Gminy Dzikowiec, Urzędu Gminy Majdan Królewski, Urzędu Gminy Niwiska, Urzędu Gminy Raniżów, Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej, Radnych i podmiotu zewnętrznego opracowującego dokument, ale też mieszkańców i ich przedstawicieli. Partycypacyjne podejście daje szansę osiągnięcia zamierzonych celów i urzeczywistnienia założonej wizji.

5) Czy przyjęty zestaw wskaźników monitoringu umożliwi obserwowanie postępu realizacji założonych celów strategicznych?

Określony w projekcie aktualizacji Strategii system monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiągnięciu założonych celów. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby na wprowadzenie niezbędnych korekt oraz aktualizacji dokumentu. Zakres monitoringu i ewaluacji aktualizacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne, kierunki działań oraz zaplanowane działania i projekty strategiczne. Monitoring aktualizacji Strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym oraz rzeczowym. W każdym projekcie strategicznym określono cele operacyjne oraz kierunki działań, w które ten projekt się wpisuje oraz wskaźniki produktu i rezultatu. Dodatkowo określono wskaźniki mierzalności rozwoju obszaru.

6) Czy dokonano hierarchizacji i wskazano projekty flagowe?

W dokumencie wskazano plan operacyjny, na który składają się: wizja, misja, trzy cele strategiczne i dla każdego z nich po dwa cele operacyjne, z kolei dla nich po dwa kierunki działań (łącznie 12 kierunków działań), w ramach których zdefiniowane zostały kluczowe do realizacji działania. Działania są przedstawione w sposób ogólny. W drodze hierarchizacji wyodrębniono z działań najistotniejsze elementy i ułożono z nich projekty strategiczne. Strategia przedstawia listę projektów planowanych do ubiegania się o dofinansowanie w ramach Instrumentu IIT w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027. Do realizacji wskazano projekty dotyczące rozwoju turystyki i kultury, których realizacja oddziaływać będzie na cały obszar Partnerstwa Kolbuszowskiego. Projekty zaplanowane w ramach FEPW.06.02 mają na celu podniesienie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej regionu, a tym samym województwa podkarpackiego. W ramach projektów przewiduje się m.in. zagospodarowanie turystyczne wzdłuż Szlaku rowerowego po Płaskowyżu Kolbuszowskim, który poprzez odpowiednie oznakowanie całości połączy wszystkie gminy Powiatu Kolbuszowskiego. Spójny szlak rowerowy poprawi dostępność obiektów i atrakcji turystycznych oraz będzie promować obszar, a także nawiązywać do walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru. Ponadto w aktualizacji Strategii zaplanowano 5 projektów strategicznych komplementarnych, które są kluczowe do osiągnięcia założeń, najważniejsze i najpilniejsze do realizacji na obszarze Partnerstwa we wskazanym okresie – przedstawiono dla nich ramy finansowe oraz plan finansowania.

7) Czy dokument jest czytelny i zachowana została jego logika? Czy opracowany został w sposób zrozumiały i dostępny?

Tak, dokument jest czytelny, jego struktura została w sposób logiczny i czytelny podzielona na rozdziały i podrozdziały, osobno przedstawiono część wprowadzającą, wnioski z Diagnozy, część programową, wymiar przestrzenny polityki rozwoju, system realizacji Strategii, mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii oraz podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dokument sporządzony został czcionką bezszeryfową, odpowiednio dużą (poza tabelami rozmiar 12), między akapitami zachowano odpowiednie odstępy, każdy główny rozdział rozpoczyna się od nowej strony.

3. Ocena procesu aktualizacji Strategii

W zmieniającej się szybko rzeczywistości pojawia się konieczność głębszego przeglądu dokumentów strategicznych. Jednym z ważnych powodów jest też nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej 2021–2027. Potrzebę wprowadzenia zmian w dokumencie w szczególności uzasadniała aktualizacja obecnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Partnerstwa oraz konieczność wprowadzenia zmian na liście projektów IIT.

W związku z powyższym w październiku 2025 r. Lider Partnerstwa Kolbuszowskiego podjął stosowną uchwałę w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* oraz określenia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii, w tym trybu konsultacji. Tym samym oficjalnie rozpoczęły się prace nad nową wersją najważniejszego dokumentu nadającego kierunek rozwoju gmin Powiatu Kolbuszowskiego, których bliskość geograficzna wymaga wspólnego planowania nad wyzwaniami i szansami obszaru.

Aktualizację *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* opracowano zgodnie z art. 10g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Procedura dotycząca szczegółowego trybu aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego*, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, uwzględnia wszystkie akty prawne mające wpływ na jej przebieg, w tym ustawę z dnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198), ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.), ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 poz. 1112 z późn. zm.), ustawę z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. z 2022 poz. 1079).

Na prace związane z przygotowaniem aktualizacji *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*, składają się w szczególności:

- Aktualizacja *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*, zgodnej z przepisami i standardami oraz spójnej z wytycznymi dokumentów nadrzędnych.
- Konsultacje społeczne zaktualizowanej *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*, zgodnie z zapisami art. 6 ust. 3–6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz przygotowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji.
- Przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji zaktualizowanej *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*.
- Zaopiniowanie zaktualizowanej *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* przez Zarząd Województwa Podkarpackiego w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

- Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zaktualizowanej *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030*.
- Przyjęcie zaktualizowanej *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* w drodze uchwał Rad Gmin, Rady Miejskiej oraz Rady Powiatu.

4. Weryfikacja założeń aktualizacji Strategii wobec zapisów dokumentów wyższego rzędu

Aktualizacja Strategii rozwoju odnosząc się w swych założeniach (celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań) do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów wyższego szczebla, regulujących działania w przedmiotowym obszarze. W związku z tym komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji aktualizacji Strategii.

Oceny spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu dokonano bezpośrednio w dokumencie. Ocena ta odnosiła się do następujących dokumentów:

1) Na szczeblu międzynarodowym i krajowym:

- *Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce;*
- *Agenda 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju;*
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;*
- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030);*
- *Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;*
- *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;*
- *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;*
- *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;*
- *Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju;*
- *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;*
- *Plan przeciwdziałania skutkom suszy.*

2) Na szczeblu regionalnym:

- *Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030;*
- *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego;*
- *Strategia rozwoju i komunikacji marketingowej turystyki województwa podkarpackiego na lata 2020–2025;*
- *Program Strategiczny Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030.*

Dodatkowo w dokumencie dokonano oceny spójności z najważniejszymi dokumentami planistycznymi na poziomie gmin np.: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kolbuszowa*, *Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Cmolas na lata 2012–2032* i innymi.

Sprawdzenie zgodności założeń aktualizacji Strategii z dokumentami wyższego rzędu wykazało pełne powiązanie z tymi dokumentami, a część założonych w aktualizacji Strategii celów bezpośrednio przyczyni się do realizacji założeń opracowań regionalnych i krajowych.

Podsumowanie

Aktualizacja *Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022–2030* oraz przeprowadzony proces jej tworzenia spełniają wszystkie podstawowe kryteria ewaluacyjne. Dokument powstał przy współpracy podmiotu zewnętrznego, przedstawicieli władz lokalnych, pracowników instytucji publicznych oraz mieszkańców i ich przedstawicieli. Interesariusze mogli wyrażać swoje potrzeby, opinie i uwagi w badaniu ankietowym, podczas spotkań oraz w procesie konsultacji społecznych. Z związku z tym należy stwierdzić, że dokument stanowi odpowiedź na oczekiwania i potrzeby miejscowej społeczności.

Nie odnotowano uchybień proceduralnych, dokument powstał zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz rekomendacjami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, zawartymi w opracowaniu *Strategia Rozwoju Gminy – Poradnik praktyczny*.

W systemie realizacji Strategii można zauważyć podejście horyzontalne, tzn. cele operacyjne dotyczą kilku sfer, z tego też względu niektóre projekty przewidziane są do realizacji w ramach interdyscyplinarnej współpracy kilku podmiotów. Strategia uwzględnia wszystkie elementy wynikające z *Ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), w tym w szczególności zawiera opis OSI wojewódzkich i lokalnych, model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej obszaru.

Mając na uwadze powyższe – uznaje się, że działania i projekty przewidziane do realizacji w ramach aktualizacji Strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Założenia są trafne i spójne, a cele odpowiadają na zdiagnozowane problemy, potencjały i wyzwania rozwojowe.